

Bankamálið krevur sín grunn

BAKGRUND:

Figgjargrunnurin fyrri 1992, sum eigur samanlagda føroyska bankan, hevur valt nýggja nevnd, nú grunnurin er føroyskur burturav. John P. Danielsen, ið er tann einasti, sum heldur fram í nevndini, er nýggjur formaður. Stórir partur av arbeiðnum hjá fráfarnu nevndini hevur snúð seg um bankamálið, sum framvegis leikar á í rættinum

INGI RASMUSSEN

Tá landsstjórn og danska stjórnin gjørdu avtaluna um bankamálið 10. juni 1998, varð eini avrætt, at danski staturin skuldi taka seg burturav Figgjargrunnum fyrri árslok 1999.

Hetta merkir, at víðtøkurnar fyrri grunnin verða broyttar soleiðis, at føroyingar einsamallir veita alla nevndina og danska skrivstovun í Keypmannahavn verða nýrleggj.

A landsstjórnin tisdag 11. februar var nýggj nevnd vald fyrri grunnin.

Nýggj nevnd

Í nýggju nevndini sita John P. Danielsen, skrivstovustjóri, Eyðhild Skjalum advokatur, Eyðfinn Færø, roknskipari og fjølgjarleiðari, og Hildur Gunnarsdóttir, bókhaldari.

Hjarni Olsen, stjórnari á Hagstovu, er skrivari hjá nevndini og hevur skrivstovuna um hendi.

Við skilinum er Knud Heinesen, sum var útnevndur av landsstjórnini og

John P. Danielsen er valdur formaður, nú Figgjargrunnurin. Hann er tann einasti, sum einasti sat í fráfarnu nevndini. Grunnurin liggur nú undir Føroyamálistjórnini. John P. Danielsen er einasti limur í fóroyska buskaparráðnum

Knud Heinesen, fyrrverandi ráðharri, bleiv formaður í Figgjargrunnum 1. april 1998. Føroya Landsstjórn og danska stjórnin valdu hann í felag. Knud Heinesen var formaður tíðarskeiðið, ta bankamálið var í hæddini

Richard Mikkelsen, fyrrverandi tjóðbankastjóri, var fyrsti formaðurin í Figgjargrunnum. Danska stjórnin setti hann, og hann hevur fingið mangt skotið fyrri sín virkna leiklut, ta parta-bræva-umbjótið for fram

dansku stjórnini í felag, farin frá sum formaður. Dansku umbjóti, advokaturin Eskil Trølle og fyrrverandi bankastjórnarstjóri, Jørgen Ulriksen, og hitt føroyska umbjóti, advokaturin Jørgen E. Ellefsen, eru samleiðis farin frá.

Figgjargrunnurin hevur sibið ársrekið lögð í nevndarløvi, ti tað dragt út at veita nevndina. Sum skilist, hevur trupulokkin verið, at grunnurin ikki longur skal liggja undir lögum.

Landsstjórnmaðurin við figgjargrunnum hevur víðtikið grunnin nu hann burturav er á føroyskum hændum, og tað er formliga hann, sum hevur valt nýggju nevndina.

Fossar í kassan
Nú gamla nevndin er farin frá, hevur hon latið eina frageiðing frá sær, ið nýggju nevndin at heilla seg til.
Frageiðingur er eitt stutt samantak um grun-

sins virksemi síðani 1996. Av hesum sást eitt nu, at grunnurin hevur litað landsstjórninum samanlagt 250 milliónir kronur, síðani broytingarnar voru gjørdar í samtyktinum fyrri grunnin í juni 1996.

Hesar broytingar fordu við sær, at grunnurin kundi flyta landsstjórnin pening, sum Føroya Banki lutaði grunninum sum partiegari.
Einn er einki utgøddið landsstjórninum fyrri 1998. Væntandi verður hetta

gjørt upp ein av næstu mánaðum – eitt tal om-anfyrri 100 milliónir kronur er ikki óhugsandi.

Umbjótið krevur

Bankamálið hevur stórt virksemi við sær í nevndini fyrri Figgjargrunnum í 1998, serliga fyrri hálvár. Í 1998 voru hildin 10 nevndarfundir og ein felagsfundur við arbeiðsbólkin viðskjandri framtíðar og ognarskráskiftinum í Føroya Banka

Hetta var væl meir enn eittlið.
Nevndin hevði tógvið stríð við at greina teir torgreiddu spurningarnar, sum teku seg upp í kjalarvornum av Grønberg-frageiðingum á 744 milliónir kronur, sum svarar til burturleggingarnar og útræðsluførdi tapini í Føroya Banka í tíðarskeiðinum 1. januar til 30. juni 1993, ta parta-bræva-umbjótið for fram.

Í april stovndi grunnurin Den Danske Bank fyrri at verja seg móti fyrimyndingini.
Kravið var í fyrstu at lugu 1.185 milliónir kronur, sum svarar til ta stóru upphæddina, sum Figgjargrunnurin mátti flyta Føroya Banka í 1993. Í løb- um lagi kravið grunnurin eitt endurgjald á 744 milliónir kronur, sum svarar til burturleggingarnar og útræðsluførdi tapini í Føroya Banka í tíðarskeiðinum 1. januar til 30. juni 1993, ta parta-bræva-umbjótið for fram.
Den Danske Bank krevur fridmging.

Í apríl stovndi grunnurin Den Danske Bank fyrri at verja seg móti fyrimyndingini.

Í apríl stovndi grunnurin Den Danske Bank fyrri at verja seg móti fyrimyndingini.

Málið koyrir enn

Ta semja varð gjørd um bankamálið, fókk landsstjórn eitt naktandi endurgjald frá dansku stjórnini – umleið halva aðru milliónir kronur.

Men rættarmálið millum Figgjargrunnurin og Den Danske Bank koyrir víðari í Evstara landsreitti samstundis sum sakarmálið, sum landsstjórn hevur lagt móti Den Danske Bank.

Avtalan millum landsstjórn og stjórn ástir to, at tað endurgjald, sum hesi mill kúmu endu við, skal taltast danska staturinum.

Etlandi endurrindar staturin Figgjargrunnum útroðslur av sakarmálinum. Og danski kamarsakururin hjálpar við sakarmálinum.

Landsreitturin hevur stóðst rættisviðgerðini av rættarmálinum í fyrilist. Í danski storbankin krevur at gjøtaka tað stóra 1400 stórnar frá Jørgen Grønberg um bankamálið sum skjál í málinum.

Úrskurðurin hjá landsreittinum gav ikki Den Danske Bank vóðandi.

Men aðrenn málið kann víðgerast víðari, skal hegr-strættur helst eini taka støðu til, um Grønberg-frageiðingin skal strikast sum próvskejal.

Privatisering á veg

Figgjargrunnurin, og harvið landsstjórn, eigur sum kunnugt nærum allan partapeningin í Føroya Banka.

Landsstjórn og danska stjórnin søgdu í felagsfrageiðingum frá november 1995, at í longdini eigur grunnurin ikki at eiga bankan.

Fráfarna nevndin gjørdi í hesum sambandi síni til-mæli. Ein privatisering av bankanum er meir enn samplík.

Men ein er so einki hent. Ti tað er í evstu løtu ein politiskur spurningur, um bankin skal aftur á privat-ar hendur.

Og húbani er einki avgerandi frætt enn.

Føroyingar og tey stóru

Í gár leggð Atlantic Petroleum saman við The Faroes Patnership. Føroyska felagið verður ikki beinleiðis lagt saman við teimum fyra, sum higartil hava myndað samtakið. Talan er um eitt nevnt samstarv innan oljvinnu í Føroyum

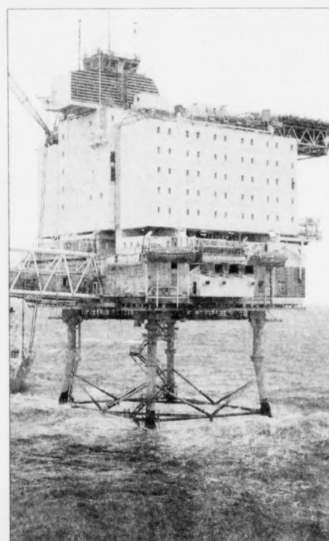
Hesi eru felogini, sum Atlantic Petroleum hevur tikið upp samstarv við:

Amerada Hess Limited er bretska dotturfelagið hjá Amerada Hess Corporation, sum er skrásett í USA. Amerada Hess er eitt algjóða olju og gass felag við áhugamum innan letting, framleiðslu, rafinering og marketing. Felagið er triðstørsti operatúri í bretsku Nørjasonum og hevur verið sera virkið seinastu árin.

LASMO North Sea PLC er partur av bretsku felagnum LASMO Plc. Felagið er virkið innan olju- og gassframleiðslu í Storbretlandi og Indonesia og við áhugamum í Nørðrafrika og Venezuela. Samanumtikið hevur felagið áhugamál í 13 londum og operatúri í átta av hesum.

Norsk Hydro A.S. er størsta bærstøðaral felag í Noregi við umleið 33.000 starvsfólkum. Felagið er virkið innan tóðframleiðslu, petrokemi, aluminiumsframleiðslu, lakksaling og sjálvandi olju- og gassframleiðslu. Høvuðsframleiðslan av olju og gassi er á nørskum øki og eini í Egyptalandi, Vesturafrika, Mið- og Fjareystri og Sovjet. Felagið distribuerar eini bensin og olju í Noregi, Svøríki og Danmark.

Dansk Olie- og Gasproduktion AS er partur av Dansk Olie og Naturgas, sum danski staturin eigur

Umframt at framleiða olju og gass er felagið sera virkið við sølu og distribution av gassi í ræskipanum til Svøríks og Týsklands og við útflytingini av olju eini í ræskipanum til Nørðrafrika. Dansk Olie og Gasproduktion hevur luttikið í øllum unformum við letting eftir olju og gassi í Danmark síðani 1984. Felagið er eini virkið í Grønlandi við olju- og gassletting.

Lesið eini á síðu 6

Løgmálaráðið arbeiðir við ábyrgd føroysku fjølmiðla

Tað tekur tíð at fáa serføroysku ynskini upp á pláss. Ti dreger tað út at fáa fjølmiðlaabýrgdarlegni ná at virka fyrri Føroyar. Tíðin, sum føroyingar hava biðið, er tíðin fyrri tíðin at rokna móti tómið danir hava biðið eftir okkum

INGI RASMUSSEN

Løgmálaráðið arbeiðir við at bróta lögini um ábyrgd fjølmiðla, so hon kann setast í gildi fyrri Føroyar.

Hetta framgongur í svarinum, sum Frank Jensen hevur givið Óla Breckmann, fólkatingsmanni. Óla Breckmann setti 30. november 1998 løgmálaráðarránum ein fyrispurning í eina roynd at skunda undir at fáa fjølmiðlaabýrgdarlegni í gildi.

Í fyrispurninginum visti Óla Breckmann á, at long tíð var gongen, síðani longtíðig samtykt lögini.

Ti vildi hann hava at vita, nær danska stjórnin var til rúðar at lata fjølmiðlaabýrgdarlegni komi í gildi í Føroyum.

Drálaður sjálvir

Í svarinum til Óla Breckmann gongur fram, at um tað tekur langa tíð hjá

Frank Jensen hevur givið Óla Breckmann, fólkatingsmanni svar

dansku stjórnini, so gekk uppáttur tyngr hjá føroyingum at svara.

Løgmálaráðið spurdi nevnliga longu í 1992 landsstjórn, um tað var smátt at seta eina fjølmiðlaabýrgdarleg vørk við kongaligari fyriskipan.

Men ikki fyrr enn í juli 1997 hevði landsstjórn greitt málið, og søgdu ríkis- umbjóti, at lög skuldi setast í verk í Føroyum.

Men føroyingar vildu hava ávísar broytingar í mál til dansku skipanina. Eitt nú er føroyska ynsk- ið, at staturin skal rinda útroðslurnar til eina serføroyska fjølmiðlanevnd.

Í Danmark rinda fjølmiðlarnar sjálvir hesar útroðslur. Hetta føroyska servinsk er grundað við, at fjølmiðlarnir í Føroyum hava tungar fjølgjarligar brøðr at dragast við.

Harutrat vilja føroyingar hava ein annan bygn- að og aðra samningseting av fjølmiðlanevndini, ein danska fjølmiðlaabýrgdar- lögini ásetur.

Frank Jensen sigur at løgmálaráðið í løtuni um- hugar, hvørji møguleikar eru fyrri at ganga føroysku ynskjanum á móti, og hvørji broytingar so eru neyðugar at gera í kongal- ligu fyriskipanini.

Harutrat kemur, sigur Frank Jensen, at gildis- koman av fjølmiðlaabýrgdar- lögini hongur saman við eini broyting í reglunum um frétta hjá journalist- um at vitna.

Eitt upplaga verður sent landsstjórninum hesum við- vikandi innan tveir tær næstu mánaðarnar, sigur Frank Jensen í svarinum.

Svarið noktandi

Óla Breckmann søgdi við Utvarp Føroya í gár, at hann er nøgur við svarið frá Frank Jensen. Tað visir, at gongd er á málinum og ein tófesting er sett, sigur hann.

Óla Breckmann setti millum annað spurningin fyrri at skunda undir nær- vörpin.

Fyrr enn fjølmiðlaabýrg- darlegni er komin í gildi, kúmu nevnliga einig endalg lovið gævast at senda.

Galdandi lög um ábyrgd fjølmiðla, sum stavar frá 1938, fevnir ikki um utvarp og sjónvarp.

Tað merkir, at einig hevur tað objektiva ábyrgd- ina av tí, sum sent verður gjøgnum loftina.

Galdandi eru tí bara ván- ligar rævsrættarligar ábyrgdarreglar á hesum øki.

Lögin um fjølmiðlar fevnir sostatt bara um prent- aðu miðlarnar.

Í galdandi fjølmiðlalög er ábyrgdin fyrri tað, sum kemur á prent, í húbvø- snum hjá blástjórnum.

Sambært uppskotinum um nýggja fjølmiðlaabýrg- darleg skil setti fjøl- miðlanevndin eitt nu taka støðu til mál, har ivi er um, hvørt okkurt er almanna- kundgjørt í andsøgn við góðan pressuátd.